

Lapsiasiavaltuutetun strategia: Lapsiystävällisempään Suomeen

Esipuhe

Lapsiasiavaltuutetun strategia on laadittu toimistossa ohjaamaan toiminnan suunnittelua vuotta pidemmällä aikavälillä. Strategia päivitetään vuosittain ennen toimintasuunnitelman laadintaa.

Lapsiasiavaltuutetun työ alkoi runsaat neljä vuotta sitten vauhdikkaasti ilman, että sitä oli mahdollista etukäteen rauhassa suunnitella. Monia asioita opittiin ja testattiin niin sanotusti ”kantapään kautta”.

Ensimmäiset vuodet ovat olleet uuden instituution lanseerausvaihetta. Toimintaa on aktiivisesti tehty tunnetuksi alan toimijoiden keskuudessa. Lapsiasiavaltuutetun paikka on vakiintunut lapsen oikeuksien puolustajana. Verkostoituminen kansalaisjärjestöjen, valtion muiden toimijoiden, tutkimuksen ja kirkon kanssa on helpottanut toimintaa pienillä voimavaroilla. Kansainväliset vertailukohdat etenkin muista pohjoismaista ovat olleet suureksi avuksi.

Jatkossa korostamme lasten osallistumiseen liittyvän toiminnan vakiinnuttamista, vaikuttamisen kanavien luomista myös kunta- ja aluetasolle sekä verkostoitumista myös muiden ihmisoikeustoimijoiden kanssa. Poliitiikkaohjelman päättyessä tuetaan pysyvien lapsi- ja nuorisopolitiikan koordinaation rakenteiden syntymistä valtioneuvostoon. Matkustamisen tarvetta pyritään vähentämään käyttämällä etäyhteyksiä kokouksissa.

Strategia on laadittu yhdessä lapsiasiavaltuutetun toimiston koko henkilökunnan kanssa. Siihen liittyvää palautetta voivat myös toimiston ulkopuoliset lähettää (lapsiasiavaltuutettu@stm.fi).

Strategian kaksi ensimmäistä lukua tiivistävät sen sisällön. Loppuosa täsmentää välineitä strategian toteuttamiseen. Välineitä ovat viestintä ja vaikuttaminen, lasten osallistuminen sekä voimavarat ja yhteistyö. Asiakirjan lopussa on tiivistettynä työn taustana ollut toimintaympäristön arviointi sekä lapsiasiavaltuutetun historian merkkipaalu.

Jyväskylässä 7.12.2009
Maria Kaisa Aula
lapsiasiavaltuutettu

LAPSIASIAVALTUUTETTU – LAPSUUDEN PUOLUSTAJA

Visio: Mitä tavoittelemme? Mihin suuntaan Suomessa? Mihin suuntaan lapsiasiavaltuutetun työssä?

- Enemmän aikuisten läsnäoloa ja vähemmän yksinäisyyttä
- Enemmän leikkiä ja vähemmän suorittamista
- Enemmän ehkäiseviä palveluita ja varhaista tukea
- Lapsille enemmän mahdollisuuksia osallistua ja tulla kuulluksi

- Lapsiasiavaltuutetun toimisto on arvostettu vaikuttaja ja haluttu yhteistyökumppani

Kaikissa yhteiskunnan päätöksissä lapsen etu tulee asettaa etusijalle. Tavoitteena on se, että mahdollisimman monella lapsella ja nuorella Suomessa on riittävän pitkä ja huoleton lapsuus. Jokaisella alle 18-vuotiaalla on oikeus olla lapsi.

Missio: Perustehtävämme – miksi olemme olemassa?

Lapsiasiavaltuutettu edistää lapsen etua ja oikeuksia yleisellä yhteiskunnallisella tasolla, itsenäisesti mutta yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Työn perustana on YK:n lapsen oikeuksien sopimus.

Lapsiasiavaltuutettu on yhteiskunnassa

- lapsen äänen vahvistaja
- sillanrakentaja eri toimijoiden kesken
- aloitteellinen vaikuttaja

Arvot: mitkä arvot johtavat työtämme?

- lapsuuden arvostus
- rohkeus ja itsenäisyys lapsen edun puolustamisessa
- herkkyyys ja välittäminen
- tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus

Toimiston työssä:

- yhteistyökyky ja palvelualttius
- luovuus ja kehitysmuutosmyönteisyys

Lapsiasiavaltuutetun strategia: miten suuntaamme toimintaa tavoitteiden saavuttamiseksi?

Lapsiasiavaltuutettu näkee työssään YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen kokonaisuutena, johon kuuluu sekä lapsen oikeus suojeluun että oikeus osallistua ja tulla kuulluksi. Toiminnassa vahvistetaan ihmisoikeusnäkökulmaa.

Lapsiasiavaltuutettu ennakoi omassa työssään yhteiskunnan päätösten lapsivaikutuksia, on aloitteellinen lapsinäkökulman vahvistaja etenkin valtionhallinnossa sekä tukee muiden toimijoiden lapsivaikutusten arvioinnin osaamista.

Monipuoliset yhteistyöverkostot ja yhteydet lapsiin ja nuoriin, lapsi- ja nuorisotyötä tekeviin järjestöihin, kirkkoon, lasten vanhempiin, kuntiin, valtion viranomaisiin sekä yliopistoihin, mediaan ja muihin toimijoihin muodostavat vaikuttamistyön perustan. Yhteistyötä ja verkostoja myös Keski-Suomessa vahvistetaan etenkin yliopiston kanssa.

Verkostoitumisen ja yhteistyön kautta koottu osaaminen tukee toimiston omaa asiantuntemusta. Verkostoitumisessa ja viestinnässä hyödynnetään myös sosiaalista mediaa. Viestinnässä otetaan myös vähemmistökielet huomioon.

Lapsiasiavaltuutettu pyrkii saamaan lapsiasiat yhteiskunnan eri toimijoiden esityslistan kärkeen. Vaikuttamistyötä suunnataan aiempaa enemmän kuntiin ja aluetasolle, koska lasten yhdenvertaisuus palveluiden saatavuudessa ja laadussa ratkeaa pitkälti kunnissa. Vaikutetaan lapsen oikeuksien näkökulman säilymiseksi myös seuraavan, vuoden 2011 eduskuntavaalien jälkeisen hallituksen ohjelmassa. Vahvistetaan oikeusturvaviranomaisten toiminnan lapsinäkökulmaa ja yhteistyötä lapsiasioissa

Lapsiasiavaltuutetun erityinen tehtävä on lasten omien mielipiteiden esille nostaminen ja niiden raportoiminen päättäjille. Lasten toimintaa myös lapsiasiavaltuutetun neuvonantajana vahvistetaan.

Asiantuntemusta palveluiden kehittämiseen haetaan lapsilta ja nuorilta, joilla on kokemusta myös haavoittavista perhetilanteista. Vahvistetaan edelleen myös vähemmistöihin kuuluvien lasten ääntä. Lasten ja nuorten omien huolien välittymistä toimistolle toteutetaan yhteistyössä MLL:n lasten ja nuorten puhelimen kanssa.

Muistetaan sekä lasten ilon ja onnen että huolenaiheet. Suunnataan viestintää entistä enemmän lapsille ja myös nuorille. Lasten ja nuorten tapaamiset vakiinnutetaan osaksi jokaisen toimistossa työskentelevän työtä.

Lapsen oikeuksien kansallisessa viestinnässä ja YK-sopimuksen toimeenpanossa tuetaan pysyvien lapsi- ja nuorisoasioita koordinoivan rakenteen luomista valtionhallintoon politiikkaohjelman jatkoksi. Lapsen oikeuksien sisällyttäminen koulujen opetussuunnitelmiin ja lasten kanssa työskentelevien ammattilaisten koulutukseen on tavoitteena.

Strategisia kumppaneita yhteistyössä järjestöjen kanssa ovat Lastensuojelun keskusliitto sekä Nuorisoyhteistyö Allianssi ry. Lisäksi merkittävä kumppani on Itsenäisyyden juhluvuoden lastenrahasto ITLA.

Kehitetään oman toimiston toimintaa ympäristöystävälliseen suuntaan esimerkiksi lisäämällä etäkokouksia.

Lapsiasiavaltuutetun toiminnan kuvaus

Lapsiasiavaltuutettu edistää lapsen etua ja oikeuksia seuraavin tavoin:

- 1) Kuuntelee lasten mielipiteitä ja välittää niitä päättäjille
- 2) Vaikuttaa lapsinäkökulman vahvistamiseksi
- 3) Seuraa ja raportoi lasten hyvinvoinnista ja oikeuksien toteutumisesta
- 4) Jakaa tietoa lapsen oikeuksista
- 5) Edistää lapsipolitiikan yhteistyötä

Lapsiasiavaltuutettu ei ratkaise tai anna kannanottoja yksittäisen lapsen tai perheen asiassa.

Lapsiasiavaltuutetun toimisto kerää tietoa lasten hyvinvoinnista ja oikeuksien toteutumisesta seuraavin tavoin: lasten tapaamiset ja mielipiteiden selvitykset, kansalaisyhteydenotot, tutkimusjulkaisujen seuranta, yhteydenpito alan järjestöihin, asiantuntijoihin ja muihin viranomaisiin.

Lapsiasiavaltuutetun toiminnan tuotoksia ovat vuosikirja, aloitteet, lausunnot, suositukset ja ohjeet viranomaisille ja muille alan toimijoille, kansalaisyhteydenottovastaukset, lasten mielipiteiden raportit, julkaisut, verkkopalvelut aikuisille ja alakouluikäisille, lapsen oikeuksien tiedotusaineiston tuottaminen, puhe- ja koulutustilaisuudet sekä julkiset esiintymiset mediassa.'

Asetuksessa määritelty tehtävä on laatia valtioneuvostolle vuosikirja, jossa kuvataan lapsiasiavaltuutetun toimintaa sekä arvioidaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja oikeuksien tilaa.

Keinot, joilla strategian mukaiset tavoitteet saavutetaan

1. VIESTINTÄ JA VAIKUTTAMINEN

Nykytilanne: Lapsiasiavaltuutettu tunnetaan toimialallaan kansallisten viranomaisten ja toimijoiden keskuudessa. Toimisto on vahvasti verkostoitunut, mikä edistää toiminnan vaikuttavuutta. Vaikuttaminen lainsäädäntöön on onnistunut kohtuullisen hyvin. Sekä toimijat että media pyytävät lapsiasiavaltuutetun kannanottoja.

Vaikuttamistyö on paljastanut aukkoja muissa palveluissa. Lapsiperheiden oikeudellisen neuvonnan ja palveluohjauksen tarve on ilmeinen. Oikeusturvaviranomaiset tekevät vähän yhteistyötä eivätkä juurikaan madalla kynnyksellä lasten ja nuorten omille yhteydenotoille.

Lapsen oikeuksien tiedottaminen on vasta lähtenyt liikkeelle järjestöjen, kirkon ja valtion toimijoiden yhteistyönä. Haasteena on luoda sille pysyvät rakenteet ja toimintatavat.

Lapsiperheiden ja lasten asiat ovat painottuneet nykyisen hallituksen ohjelmassa. Vuoden 2011 jälkeen tulisi vaikuttaa, että sama linja jatkuisi. Yhteistyötä Nuorisoyhteistyö Allianssin kanssa jatketaan.

Lapsiasiavaltuutetun toimisto saa paljon tietoa ja toimii ”solmukohtana” välittäen tietoa toimijoilta toiselle. Tätä kautta korostuu ”verkostoissa johtaminen”, jossa ”markkinoidaan” lapsiasioita eri tahojen esityslistoille sekä vaikutetaan tiedon ja asiantuntemuksen avulla.

Viestinnän kohderyhminä ovat olleet pääasiassa aikuiset (lasten kanssa työskentelevät, järjestöt, alan toimijat ja viranomaiset) ja vähemmässä määrin lapset ja nuoret itse. Tärkeimmät välineet ovat olleet verkkopalvelu sekä mediatiedotteet. Sidosryhmäviestintää on lisätty vähitellen.

Kuntiin suuntautuvaa vaikuttamistyötä on lisätty vähitellen, mutta pääasiallisen kohderyhmänä ovat olleet kansalliset päättäjät.

Tulevat painopisteet:

- Valtakunnallisen tason vaikuttamisesta siirretään painopistettä myös kuntiin ja aluetasolle. Kuntaliiton kanssa yhteistyötä tiivistetään. Aloitetaan yhteydenpito maakunnan liittoihin. Pyritään sitouttamaan kunta- ja maakuntatasolle kumppaneita, jotka edistävät lapsiasioita.
- Kansalaisyhteiskunta toimii nykyisin paljon virtuaalimaailmassa. Omat nettisivut ja uutiskirje ovat siinäkin tärkeitä. Viestinnässä hyödynnetään internetin sosiaaliset yhteisöt (esim. Facebook, esim. perhelehtien nettiyhteisöt). Kartoitetaan käyttökelpoiset yhteisöt ja lisätään reagointivalmiutta.
- Lisätään ”lapsille ja nuorille” kohdennettua viestintää. Puolustetaan samalla nuorten oikeutta olla lapsia.
- Hyödynnetään vaikuttamisessa edelleen kansalaisyhteydenotoista saatuja tietoja ja täydennetään niitä valtion aluehallinnon oikeusturvaviranomaisten sekä EOA:n ja oikeuskanslerin kautta saatavilla tiedoilla valituksista, kanteluista ja vastaavista.
- Vaikutetaan oikeusturvaviranomaisiin lapsinäkökulman vahvistamiseksi ja lasten omien yhteydenottojen helpottamiseksi.
- Lapsen oikeuksien viestinnässä ja vaikuttamisessa haetaan pysyvämpiä toimintamalleja tavoitteena saada lapsen oikeudet paremmin lasten kanssa työskentelevien ammattilaisten koulutukseen. Yhteistyö alan oppilaitosten kanssa on tässä tärkeää. Tehdään yhteistyötä politiikkaohjelman kanssa

lapsen oikeuksien kansallisen viestintästrategian luomiseksi (järjestöt, kirkko, valtio).

- Omien aloitteiden tekemisessä panostetaan vaikuttavuuteen – varotaan ”ylitarjontaa”. Tavoitteena on tehdä keskustelua herättäviä aloitteita. Toisaalta pienemmissä asioissa otetaan aktiivisesti yhteyttä ministeriöihin ja hallintoon.
- Lapsivaikutusten arviointi ja ennakointi pyritään samaan vakiintuneeksi toimintatavaksi niin valtionhallinnossa, kunnissa kuin seurakunnissakin.

2. LASTEN OSALLISTUMINEN

Nykytilanne: Lasten osallistuminen ja mielipiteiden välittäminen päättäjille on ollut työn painopisteenä. Toiminta on enemmänkin ollut tähän asti lähinnä hyviä toimintamalleja etsivää ja ideoivaa. Kansainväliset vertailukohdat ja vaikutteet ovat olleet tärkeitä. Pääasiallisia toimintatapoja ovat olleet erilliset selvitykset, lasten ja nuorten tapaamiset sekä Lasten sivujen verkkopalvelun kehitystyö ja yhteistyö Lasten parlamentin kanssa. Selvityksissä ovat painottuneet kouluun liittyvät teemat sekä vähemmistöihin kuuluvat lapset.

Lasten osallistumista lapsiasiavaltuutetun työn suunnitteluun ei vielä ole juurikaan toteutettu.

Jatkossa

- Painotetaan edelleen lasten osallistumista sekä työn tavoitteena että myös keinona lapsiasiavaltuutetun työssä. Osallistuminen ja kuulluksi tuleminen on laajemminkin lasten hyvinvoinnin edistämistä ja lapsesta välittämistä. Vahvistetaan lasten kokemusta vaikuttamisesta. Oma viestintä ja vaikuttaminen muihin tahoihin edellyttää lasten mielipiteiden selvittämistä.
- Haetaan keinoja siihen, miten lapset voisivat toimia lapsiasiavaltuutetun neuvonantajina muiden maiden esimerkkien mukaisesti. Yhteistyötä Suomen lasten parlamentin kanssa jatketaan niin, että se toimisi alakouluikäisten osalta neuvonantajana. Etenkin yläkouluikäisten osalta haetaan kiinteämpää yhteistyöryhmää Keski-Suomesta.
- Selvitetään mahdollisuudet toimia lähemmin yhteistyössä MLL:n tukioppilaiden verkoston kanssa (muita vastaavia Plan lastenhallitus, Lukiolaisten liitto).
- Hyödynnetään verkon sosiaalisten yhteisöjen mahdollisuuksia ja selvitetään mahdollisuudet tehdä lapsille ja nuorille kyselyitä esim. IRC-gallerian tai vastaavien kautta (”koulujen vessojen laatu –kysely”)

- Kehitetään omia netin Lasten sivuja entistä enemmän osallistumista mahdollistavaksi. Tuodaan lasten sivut paremmin näkyviin myös pääsivuilla.
- ”Jalkautuminen” lasten ja nuorten pariin kentälle on tarpeen mutta sille tarvitaan suunnitelmallisuutta. Uudet tilat mahdollistavat paremmin esimerkiksi lapsen kutsumisen ”kylään” toimistolle. Jatketaan Keski-Suomen lasten ja nuorten messuilla mukana oloa.
- Lasten mielipiteiden selvittäminen ja lasten tapaaminen vahvistetaan osaksi kaikkien toimistossa työskentelevien työtä
- Hyödynnetään Mannerheimin lastensuojeluliiton Lasten ja nuorten palveleva puhelin ja netti tiedon lähteenä ja luodaan säännönmukainen yhteistyö
- Pienten lasten sekä vammaisten lasten äänen kuulemiseen kehitetään toimintamalleja
- Järjestetään tapaamisia lasten ja nuorten ryhmien kanssa, joilla on erityistä asiantuntemusta vaikeistakin asioista (sijoitetut lapset, väkivaltaa kotona kokeneet lapset, alkoholiperheiden lapset). Tavoitteena saada heidän asiantuntemuksensa paremmin osaksi palveluiden kehittämistä. Toimitaan yhteistyössä esim. vertaisryhmätoimintaa järjestävien tahojen kanssa.

3. RESURSSIT JA YHTEISTYÖ

Nykytilanne:

Toiminnassa on yhdistynyt itsenäinen valtuutetun toiminta ja valtioneuvoston sisäisen lapsiasioiden yhteistyön vahvistaminen (lapsiasianeuvottelukunta). Tämä on myös lapsiasiavaltuutettua koskevassa lainsäädännössä sisällä oleva jännite ja jossain määrin voi aikaansaada epäselvyyttä valtuutetun roolista.

Lapsipolitiikan yhteistyötä vahvistanut Valtioneuvoston Lasten, nuorten ja perheiden politiikkaohjelma päättyy 2011. Vastaavia pysyviä rakenteita valtioneuvoston sisälle tarvitaan lapsiasiavaltuutetun työn rinnalle myös jatkossa.

Suomessa päätettiin 2000-luvun alussa perustaa yleisellä tasolla vaikuttava lapsiasiavaltuutettu eikä oikeusasiamiestyyppistä yksittäistapauksia käsittelevää toimijaa. Yksittäistapausten käsittely kanteluinä vaatisi nykyistä huomattavasti suuremmat henkilöstöresurssit, joita ei ole näköpiirissä. Yksittäiset kansalaiset kuitenkin mieltävät valtuutetun helposti yksittäistapausten neuvonnan ja tuen kautta.

Sijainti Jyväskylässä ei ole jättänyt lapsiasiavaltuutettua sivuun kansallisesta päätöksenteosta. Tosin toiminta etenkin alkuvaiheessa on edellyttänyt paljon matkustamista Helsinkiin. Jyväskylässä hyvät edellytykset vahvistua edelleen, vaikkakin yliopiston ja kaupungin voimakkaampi profiloituminen lapsiasioissa

olisi eduksi. Valtakunnalliset järjestöt Jyväskylässä myös tärkeitä kumppaneita. Jyväskylässä saadaan myös vastapainoa pääkaupunkikeskeiselle kokemuspiirille.

Viime vuosina on lisätty yhteydenpitoa myös Euroopan tasolla (ENOC, EU, EN), joka antaa tärkeitä ideoita ja esimerkkejä.

Henkilöstöresurssit ovat niukat ja niukkuutta on paikattu verkostoitumalla eri toimijoiden kanssa ja käyttämällä tehokkaasti ostopalveluita viestinnässä. Yhteistyö ja verkostuminen on toiminut myös voimavarana ja mahdollistajana. On epätodennäköistä, että toimiston henkilöstömäärä lisääntyisi lähivuosina olennaisesti. Mikäli lisähenkilöstöä saadaan, resurssi ohjataan tukitehtäviin (toimistos sihteeri). Tämän takia on toimintaa myös priorisoitava aiempaa enemmän.

Lapsiasioissa yleisnäkökulman ja hallinnonalarajat ylittävää osaamista tarvitaan erityisen paljon. Toimistossa tarvitaan osaamista syventävän tiedon löytämiseen myös yhteistyötahoilta.

Jatkossa:

- Edistetään eri oikeusturvaviranomaisten yhteistyötä lapsiin liittyvissä asioissa (EOA; oikeuskansleri, muut valtuutetut, hallinto-oikeudet)
- Suunnataan yhteistyötä ja vaikuttamista erityisesti kuntiin ja myös tehtäväkenttäänsä laajentaviin maakunnan liittoihin. Vahvistetaan yhteistyötä Kuntaliiton kanssa.
- Seurataan ihmisoikeusviranomaisiin liittyvää kansallista kehittämistyötä ja vaikutetaan siihen aktiivisesti niin, että lapsiasioiden näkyvyys vahvistuu
- Edistetään politiikkaohjelman työn jatkoksi pysyvien rakenteiden muodostumista lapsipolitiikassa valtioneuvostotasolle (vrt. Tasa-arvovaltuutettu/STM tasa-arvotoimisto), koska lapsiasiavaltuutettu ei hallituksen ulkopuolisena itsenäisenä viranomaisena pysty hoitamaan lapsipolitiikan yhteistyötehtävää yksin. Lapsiasiavaltuutettu toimii edelleenkin lapsiasioiden verkostojen ja asiantuntijatiedon kokoajana ja aloitteentekijänä.
- Lisätään yhteistyötä lapsiasianeuvottelukunnan ja nuorisoasiain neuvottelukunnan (OPM) välillä
- Viestitään aktiivisesti kansainvälisissä verkostoissa omasta toiminnasta
- Ylläpidetään ja vahvistetaan edelleen yhteistyösuhteita Jyväskylän yliopistoon ja kartoitetaan myös muiden yliopistojen yhteistyöhaluja. Vahvistetaan lapsen oikeuksien koulutuksen ja tutkimuksen koordinaatiota kansallisesti yliopistojen kesken.

- Kootaan lapsiasiaosaamista Keski-Suomessa järjestämällä esimerkiksi pyöreän pöydän keskusteluja eri aihepiireistä
- Yhteistyötä Lastensuojelun keskusliiton sekä Itsenäisyyden juhluvuoden lastenrahaston kanssa jatketaan mahdollisuuksien mukaan sopimus pohjalla
- Harjoittelijat ovat tärkeä voimavara ja tapa levittää tietoa lapsiasiavaltuutetun toiminnasta. Organisoitua aiempia harjoittelijoita pysyvämmin tukiverkoksi mm. lasten osallistumisen käytäntöihin.
- Toimiston omassa osaamisessa vahvistetaan yleisnäkemyksen muodostamista sekä hallinnonalarajojen ylittämistä. Valitaan samalla eräitä osaamisalueita joihin keskitytään: lastensuojelu (palvelut), osallistuminen, lapsivaikutusten arviointi, lapsioikeus ja YK:n lapsen oikeuksien sopimus.
- Verkostoidaan ulkopuolisia asiantuntijoita, joilta hankitaan lausuntoja ja tukea omaan osaamiseen
- Lisätään etäyhteyksien käyttöä kokouksissa ja palavereissa jotta voidaan vähentää matkoja etenkin Helsinkiin. Toimitaan aktiivisesti STM-hallinnonalan sisällä etäkokouksien lisäämiseksi.
- Haetaan lisäresurssia toimistopalveluihin
- Pyritään omassa toiminnassa ja toimistossa vahvistamaan ympäristöajattelua

Strategian taustalla oleva lapsiasiavaltuutetun toimintaympäristön arviointi

- huoli mediaväkivallasta ja lasten altistumisesta sille -> vanhemmille aikaa olla lasten kanssa
- kouluturvallisuuteen liittyvät uhkat ja pelot korostuvat - > pitäisi siirtää huomio laajemmin syihin, kotien tilanteeseen ja mielenterveyden ongelmiin, suorituspaineesiin, yksinäisyyteen, kiusaamiseen, vertaissuhteisiin, aikuisten läsnäoloon, yhteisöllisyyden tuki (vrt. Jokela - työryhmän johtopäätökset)
  - o nuorten päihteidenkäyttö - onko trendi kääntymässä taas huonompaan suuntaan?
- työelämän paineet lisääntyvät - sitä vahvistavat taloustilanteen heikentymisen vaikutukset - työttömyys, voi olla vaikeampi lyhentää työaikaa.
- lasten osallistumiseen on mielenkiintoa ja kansalaiset suhtautuvat siihen myönteisesti, äänioikeusikäraja laskee srk-vaaleissa (2010) -> tarvitaan esimerkkejä ja ohjeita halukkaille

- seurakunnat mahdollinen merkittävä suunnannäyttävä lapsivaikutusten arvioinnissa kirkkolain muutosten myötä
- kuntapalveluissa: kunnat yhdistyvät, palvelurakenteet muuttuvat, talous kiristyy? – miten käy kuntapalveluiden ja ehkäisevän työn? homekoulujen korjaaminen ja kouluruokailu lasten kannalta tärkeitä
- ilmastomuutos ja ympäristöasiat nousevat esille – lapsia se huolettaa ja kiinnostaa, luonto on lapsille tärkeä (fyysinen ympäristö) – talvi takaisin! ... Green Office –ajattelu, osallistamalla lapset itse voivat vaikuttaa asiaan
- tulevaisuuden ennakointi tärkeää myös lasten näkökulmasta
- ikärakenteen muutos: lasten määrä vähenee hiljalleen, mutta ei kaikkialla (Oulu, Helsinki) – sukupolvien parempi kohtaaminen (lapset ja vanhuksent) tarpeen
- lapsi- , nuoriso- ja perhepolitiikan koordinaation tarve valtioneuvostotasolla lisääntyy ja haetaan hallinnonalarajat ylittäviä ajattelutapoja myös kuntatasolla
- valtionhallinnon yksiköitä alueellistetaan edelleen ja Jyväskylään tulee muitakin vastaavia toimijoita,
- matkustamisen tarve vähenee videoyhteyksien myötä
- yhdenvertaisuusasioiden ja ihmisoikeusviranomaisten yhteistyö lisääntyy ja myös muut toimijat tulevat vahvistamaan edistävää työtä

Lapsiasiavaltuutetun historian merkkipaalu:

- 1981 lapsiasiavaltuutettu Barneombudet Norjaan
- 1989 YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus ja
- 1991 sen ratifiointi Suomessa
- 1991 Barnombudsmannen Ruotsiin
- MLL:n järjestöpohjainen lapsiasiamies (oikeusapu)
- 1995/1996 Eduskunnan vastaus lapsipoliittiseen selontekoon
- 1996 YK:komitean suositus Suomelle
- 1998 EOA otti painopisteekseen lapsen oikeudet
- Kuntaliiton suositus lapsipoliittisista ohjelmista kunnissa
- 2003 Matti Vanhasen I hallituksen ohjelmaan lapsiasiavaltuutetun perustaminen
- 2003 Suomen lapsiasiaintoimikunta (E Biaudet pj)
- 2003 Tampereelle lapsiasiamies
- 2004 eduskunta hyväksyi lain ja 2005 työ alkoi

Toimintaa ohjaavat säännökset

Lapsiasiavaltuutetun toimialat ja tehtävät on määritelty laissa lapsiasiavaltuutetusta, joka tuli voimaan 1.9.2005. Lakiin liittyy asetus.

- Laki lapsiasiavaltuutetusta (1221/2004)
- Valtioneuvoston asetus lapsiasiavaltuutetusta (274/2005)

Lisäksi tärkeä toiminnan perusteiden linjaaja on YK:n lapsen oikeuksien yleiskommentti lapsen oikeuksia edistävästä ja suojelevista kansallisista ihmisoikeusinstituutioista:

- The Role of Independent National Human Rights Institutions in the Protection and Promotion of the Rights of the Child : . 15/11/2002. CRC/GC/2002/2. (General Comments)